

1998

1204.2006

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
 chiw... i Muzeum Pomorskiej Armii Krajowej
 oraz Wojskowej Służby Żołdek
 100 Toruń, ul. Podmurza 3, 85-100 Toruń 56 65 22 186
 e-mail: lepak@wp.pl www.zawacka.pl
 NIP 956 16 25 127; REGON 1705 2736
 KRS 00000416
 Nr r-ku 62 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Wskazanie Lilia
 Wiskiewicza
 do Toruń

Toruń
 ODR AK
 ++ Śliwowska Lilia
 K-489/489 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Śliwowska Lidia

T-2-489/489 Pom.

Toruni ODR - AR

- I./1. Relacja k. 4 s. 1-5
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —
- II. Materiały uzupełniające relację —
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945
- III./5. Inne ...
- IV. Korespondencja
- .....
- .....
- .....
- V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 11
- VI. Fotografie dział i ikonografii

I 1. / R E L A C J A

- rkps relacja własna Lidii Sliwowskiej

str....., *onyg. rękop. k. 1*

- mps w/w rękopisu

str *3-5*

1

k. 3 5.3-5

Rel.
Lidi Sibirskij.

Okręgowy delegat Rządu „Zaklicki” poradził na Pomorzu
 kampanie pomocy rodzinom i dzieciom polskimi, przedsięwzięt
 również wyproście, a raczej wykradac’ dzieci polskie z
 obozu w Potulicach Bydgoszczy - wiosną 1948r. „Zaklicki”
 wyekspedował dwie ~~osoby~~ kobiety ^{ucznik na przemian} ~~pracy~~ i pod-
 zięciu do obozu w Potulicach, aby z zachowaniem wypróby
 dziecko na wolności - Po przyjeździe kobiet do obozu w Potulicach
 zatrzymał się u wachmana stojącego na posterunku u wejścia
 bramy. Po okazaniu wachmanowi kartki z nazwiskiem
 dziecka i nazwiskiem rodzicom - osypisem i językiem wie-
 mieckim, kobiety doszły do wniosku, że z wachmanem można
 dojść do porozumienia, i po tej samej kartce z na-
 zwiskiem (dziecka) powtórnie przyjęły po odbiorze na-
 leżnego dziecka. Po odwołaniu dziecka według
 nazwiska na kartce w obozie z spośród murawia dzieci
 od lat sześciu do dwunastu, udało się względnie szybko
 zatrosnąć formalności, tykadesce z obozu przez bramy
 koleżanki nosi poręczanie wachmana wręczyły dyktan-
 dnie parunki, na co posterunkowy odpowiedział aufwiede-
 rzaj - do zobaczenia.

Kartka z nazwiskiem dziecka wróciła do „Zaklickiego”,
 po paru dniach mój ps. „Skizat” przyniósł od „Zaklickiego”
 kartkę do domu informując mi wyprawę do obozu po następnego
 dziecko. Melosane mi informację przez moje papro-
 dniczki o wyprawie dziecka z obozu zapładają oraz po-
 roze wzięcie z wachmanem nadzorującym w
 obozie miały postawić mi w ustanowionym kontakcie
 z nadzorującym tego strasznego widoku w obozie
 do współpracy konspiracyjnej dobratam sobie Manie Poluiczk.
 Pierwszego amirionego dnia wyprawy z Pomorza do Potulic
 przez Bydgoszcz. W podróży byliśmy przez wiejskie
 mych ziemian.

Relacja Lidi Sliwowskiej

↳ Okręgowy Delegat Rządu " Zaklicki " prowadził na Pomorzu kampanię pomocy rodzinom i działaczom polskim , przedsięwziął również ~~wywiezenie-a-raczej-wykradanie~~ wywozić a raczej wykradać dzieci polskie z obozu w Potulicach i Bydgoszczy . Wiosną 1943r "Zaklicki " wyekspediował dwie kobiety nazwisk nie pamiętam pracujące w podziemiu do obozu w Potulicach , aby z zadrótów wywiozły dziecko na wolność . Po przybyciu kobiet do obozu w Potulicach zgłosiły się u wachmana stojącego na posterunku u wejścia bramy . Po okazaniu wachmanowi kartki z nazwiskiem dziecka i nawiązaniem rozmowy - oczywiście w języku niemieckim , kobiety doszły do wniosku , że z wachmanem można dojść do porozumienia i na tą samą kartkę z nazwiskiem /dziecka/ powtórzyć przyjazd po odbiór następnego dziecka . Po odszukaniu dziecka według nazwiska na karteczce w obozie z pośród mnóstwa dzieci od lat sześciu do lat dwunastu , udało się względnie szybko załatwić formalności . wychodząc z obozu przez bramę koleżanki na pożegnanie wachmana wręczyły dyskretnie paczuszkę na co posterunkowy odpowiedział aufwiderzej-do zobaczenia .

↳ Kartka z nazwiskiem dziecka wróciła do " Zaklickiego " po paru dniach mąż mój ps. " Skrzat" powrócił od "Zaklickiego" z kartką do domu i powierzył mi wyprawę do obozu po następne dziecko . Przekazane mi informacje przez moje poprzedniczki o wyrwaniu dziecka z obozu zagłady oraz porozumienie z wachmanem nadzorującym w obozie miały posłużyć mi w ułatwieniu kontaktu z nadzorującym tego straszego widoku w obozie .

↳ Do współpracy konspiracyjnej dobrałam sobie Marię Polniaszek . Pewnego umówionego dnia wyruszyłyśmy z Torunia do Potulic przez Bydgoszcz . W podróży byłyśmy pewne osiągnięcia swych zamierzeń . Po przybyciu do Potulic i zbliżeniu się do bramy obozu zorientowałyśmy się według rysopisu , że na posterunku stoi inny wachman . Odważne pewne siebie władające językiem niemieckim dobrze , zaczęłyśmy rozmowę z posterunkiem , okazując kartkę z nazwiskiem , że przybyłyśmy do obozu otrzymać dziecko ,

4

- 2 -

by je zabrać do domu i wychować na dobrego Niemca . Wachmanowi mimo, że nie znajomy rozmowa nasza przypadła mu do gustu. Wszyscy troje zadowoleni z chwilowego zrozumienia się Wise Niemiec mówi , że nie jest wstanie tego nazwiska wywołać od bramy a posterunku opuścić nie może , więc dla ułatwienia odszukania dziecka zgodziłyśmy się same wejść do obozu . Gdy zamknęła się brama obozu za nami otaczał nas inny świat ludzie widma słaniających się na nogach o twarzach zboląłych , pozapadanych policzkach, wystających nosach i głębokich oczodołach patrzących nie ufnie na nasze sylwetki jakbyśmy również i my były z innej planety . Najbliżej nas stłoczyło się może główek dziecięcych wpatrujących z utęsknieniem swoich matek utraconych . Widok tych dzieci był przeraźliwie przykry i wprost nie ludzki. Dzieci były strasznie wycieńczone buzie miały pozapadane , a cera ich była szaro sina bo tej rozpaczliwej nędzy głodu tych istot niewinnych hitlerowcy jak na ironię dopuścili do strasznego stanu ubranka na dzieciach które nie pokrywały ciała . Stojące przed nami chłopcy czy dziewczynki wstydzące się zakrywały sobie rączkami brzuszki i pośladki. W rozmowie z dziećmi spojżałam w dal obozu , a z pośród wynędzniałych i pochyłych sylwetek wyłoniły się dwie twarze opasłe w mundurach czarnych , wysokich czapkach ze znakiem trupiej czaszki i na kołnierzu SS. Na widok hitlerowców zatrzęsły nam się nogi w kolanach , zbliżyli się oprawcy do nas i zapytali jak żeście tu weszły i co wy tu szukacie. Ja oczywiście energicznie z torebki wyjąłam kartkę z nazwiskiem dziecka i podałam SS manowi i powiedziałam że chcę zabrać dziecko do siebie by dać mu pewne wychowanie wskazane . Gestapowcy przytaknęli i jeden z nich powiedział to zaraz poszukamy tego nazwiska . I rzeczywiście przepytali wszystkie dzieci i żadne się nie zgłosiło . W czasie poszukiwania przez hitlerowców nazwiska umieszczonego na karteczce ja i Maria czułyśmy się jak w łaźni przyjmujące kąpiel biczów wody gorącej to znow na przemian wody zimnej . Teraz stanęło dwóch drabów przed nami i zapytali no i co po co żeście tu przyszły i perfidnie zapytali nas chcecie tu zostać- no miejsce jest dla was . Ja zdobyłam się na trochę odwagi i starałam się przekonywać szkopów o możliwości pomyłki nazwisk dziecka. Być może swoją ~~perwers~~ perwersją złagodziłam złość siepaczy faszystowskich i po długich wywodach wprost wyrzucili nas za bramę obozu . Do domów swych powróciłyśmy jak rzeczywiście z drugiego świata .

Wyprawa do obozu w Potulicach po dzieci zawiodła i niedużo brakowało a byśmy dzieliły los więzionych Polaków .

5

- 2 -

Po wydostaniu się poza obóz zauważyliśmy kolumnę więźniów prowadzonych przez wachmanów na teren budowy baraków . Nasunęła mi się myśl ,że możnaby podrzucić małe zawiniątka paczek żywnościowych więźniom pracującym poza obozem . Następne nasze wyprawy ograniczyły się do podrzucania paczek obok obozu możliwie w zaroślach i krzaczkach skąd więźniowie wybierali skradając się pod różnymi pozorami

Sliwowska

Przepisał z rękopisu Michał Ojczyk
Toruń 9 marca 1998r

T:Sk: 489/489 Pom.

Tomin

Śliwowska Lidia

V. Marty informacyjne
16.11

1939

1945

ELŻBIETY ZAWACZYŃSKIE

489 P
Tarni 1
Śliwowska Lidia

Łęcznica
w komendzie garnizonu Tarni
wzrostu około 160 cm

inf T Zaleski

była sanitariuszką WSK i pracowała w opiece
społecznej (T Zaleski 20 II 80)

Śliwowscy przyjęli małżonków z obywatelstwa
polskiego w Warszawie K. Górnicki i wyprawili
ich w dalszą drogę.

AK
Toruń

1 - - - - - 2 - - - - - 9

4 Śliwowska ^{lidsa} (beimiecia) 5 - - - - -

6 - - - - - 7 - - - - -

8 - - - - - 9 - - - - -

10 - - - - - 11 - - - - -

11a - - - - - 1945

12. Waszkiewicz Zofia: „Z dziejów ruchu oporu w To-
runiu i pow. Tor. Podczas okupacji hitl.”

Począ. Tor, n. 80 nr 15 s. 57-70

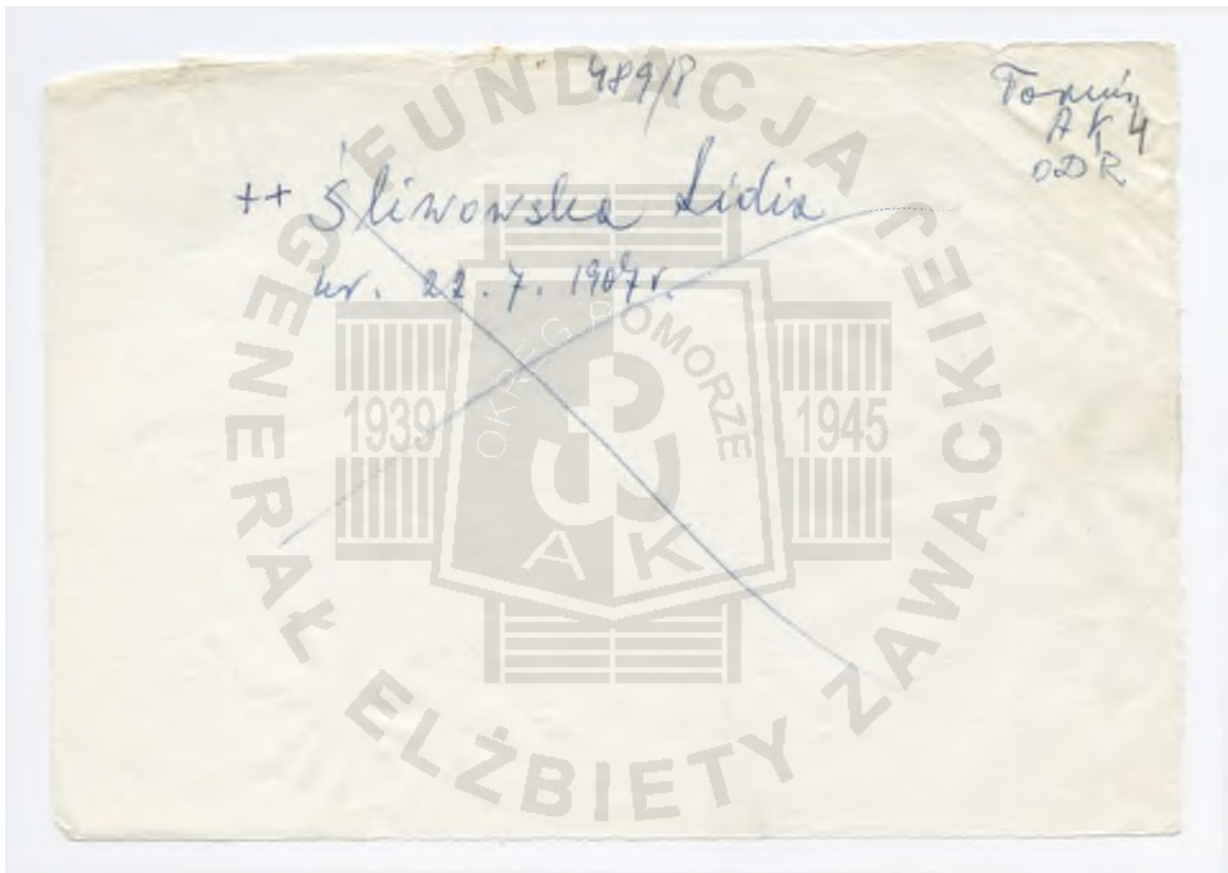
Śl. była członkinią AK, zajmowała się dostarczaniem żywności, odzieży, obuwia, leków i lekarstw, zebranych wśród mieszkańców Torunia, a dostar-
zała.

eraumy więzienia w Potulicach, później ewakuo-
wanym do powst. wark. w oblicach Grodzińska

GENERALNY
ELŻBIETY ZAWACKIE

489 Pam

Torun 6
PA. ORR

Sliwańska Lidia

nr. 22 vñ 1907

wersum krajny Zamieszkała Torun ul. Staroachy 136
(starszy dom)

Czyżowa 4 br. Delip. Różdri razem z Polniczką

Wyciąga dnie z obrotu i Pafalisch

paerli i ngrami dla pastanice! prok Gaudryden
razem z mzem tymi miedzi i sulkowice i wyprawy dle

prawozemi broni dla K-dy Gaudryden
wacimny

była twornosha K-dy Gaudryden. Torun

razem z mzem 1907

inf T Zalewski
[Inf z wpat w konarce wyrobu me. Torun Gaudryden]
z konspiracji od 1907

489
Śliwoska Lidia

Formi
TAK 7

Wszystkie książki w tym dla drugiej siostry
w miasteczku p. Tablochny ul. Mickiewicza 120
ul. - wól. Cr. Bapni...

Tom 8

p. Sliwowski

brat urodził się w kamie szlacheckim i inicjałach
drugim kwaternej przy ul. Wolskiej 33 a potem
Michalska 120

został ul. Czerwony Bągiński - K-520

ca

Strurowska Lidia z funkcjami Ak

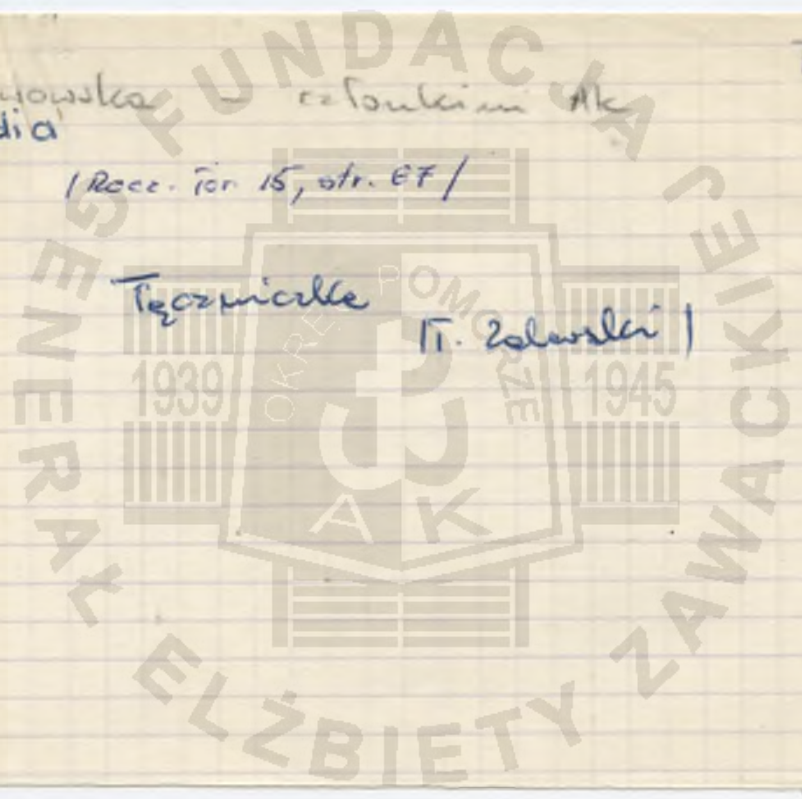
Tarni
9

(Rec. for 15, str. 67)

Techniczne |
| T. Zaleski |

1939

1945

Śliwowskie

zajmowało się dostarczaniem żywności, odzieży,
obuwia, lekarstw itp. dla więźniów w Potul-
icach i ludzi ewakuowanych po powstaniu
marsz. w okolicy Grudziądza

Mamłuchowice 2; 2 drzejni ludzi opom... Roz. Tor. 15
s. 67

KP-94

FUNDACJA AK M
Toruń
SLIWOWSKA Lidia
Izumioka Kimita Jusz.
Toruń B. Pietkiewicz
1939 OKRĘG 1945
AK
Lub. biogram J. Sliwowski
Słownik Biograficzny Kęzpr.
Pomorskiej cz. 4 s. 159

ARCHIWUM
Elżbiety Zawackiej
poz. 489 / Yow
data wpływu 18-89

fotograf
opis

Śliwowska Liolia
Mickiewicza
7-100 Toruń

BT
Toruń
Gumzou

++ Śliwowska Liolia

Śliwowska Lidia

